

הפותרת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי ד' תשרי תשפ"א | דף היומי בבלי: עירובין מד | דף הכולל: שבת פה.
דף היומי בהלכה: מסעיף ח' עד סימן תקי"ד סעיף ב'.
מוסר: אהבת חסד - ומעתה נבין' עד 'וכעין זה איתא'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הגאווה עד 'ודע שאנחנו מחוייבים'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

כיצד התפללו אנוסי צ'ילה בראש השנה תשפ"א? | היהודי שניצל מקריסת בנייני התאומים בזכות קבלה טובה |
הגאון שהמציא מטוס מיוחד | הסגולות שבאמירת התהילים – לקט מדברי מרן הגראי"ל זצ"ל | 1981

וישמעו רחוקים ויבואו

**"הרגשנו את מה שהאנוסים עברו דורות שלמים!" -
רב קהילת 'אש התורה' בצ'ילה מספר 'להפותח' על
מאות היהודים שהשתתפו במסירות נפש במניינים
המחתרתיים בר"ה למרות הסיכון הכרוך בכך**

"הצלחתי להרגיש את מה שהאנוסים עברו דורות שלמים!
הרגשתי כמו באותם הימים, שהיו מתאספים בסתר לליל הסדר או
להשלים מניין במרתף ומפחדים שהאינקוויזיציה בדרך אליהם.
כך ממש בימים אלו פה, נתאספנו קומץ קטן לקדש שם שמים
ולתקן את ניצוצות הקדושה בקצוות של קצה העולם המערבי,
ההרגשה היתה שלא מעלמא הדין. כולם יחד כאיש אחד בלב
אחד, מודעים לסיכון שלקחנו, ובכל זאת הגיעו, ואפילו כאלה
שלא שומרי תו"מ!"
"אחד המתפללים אמר לי: 'הרב, תדע לך שהיתה לי ירידה
רוחנית עצומה בחצי שנה החולפת, למרות כל השיעורים
המקוונים וכו'. אבל עכשיו, בהגיעי לראש השנה במניין קטן,
ההרגשה היא שהכל היה בגדר ירידה לצורך עליה!"
בברכה מרובה ויישר כח על העלונים המדהימים שלכם!

גמר חתימה טובה

אריאל פורמן

רב קהילת 'אש התורה' - צ'ילה

"אשמח מאוד שתפרסמו את המסירות העצומה של יהודים
פשוטים בכל רחבי תבל לקדש את שמו יתברך" - כך פותח הרה"ג
רבי אריאל פורמן שליט"א, רב קהילת 'אש התורה' בצ'ילה, את
מכתבו אלינו, בו הוא מבקש לשתף את הקוראים במה שעבר על
יהודי המקום בראש השנה העל"ט בצל הקורונה.
"ר"ה חל בדיוק ביום העצמאות של צ'ילה, מה שגרם שיהיה
סגר כללי על כל העיר. למרות זאת, התארגנו אצלנו 15 מניינים
בני 35-50 איש בכל אחד מהם! למותר לציין על כמות ההשקעה
שכרוכה בזה - השגת חזנים, בעלי תקיעה, מקומות לקיום
המניינים וכו'.
"במניין שאני הייתי אחראי עליו, סיפרתי להם בסיום היו"ט על
כך שההיסטוריונים גילו שקולומבוס היה יהודי, וזאת ממכתבים
שחתם עליהם בשמו בתוספת האותיות הלטיניות: SSS [שנמצאו
גם בחתימות של הרבה אנוסים באותה התקופה], שמשמעותם
בספרדית בראשי תיבות 'קדוש קדוש קדוש' [santo = קדוש].

שכח לומר 'המלך הקדוש' - כיצד ינהג? מי שמבקש מחילה מרבים על ידי מודעה או רמקול - יצא ידי חובה? והאם חומרות שנוהגים בעשיית מחייבות בתורת נדר לכל השנה?

Olivier Fitoussi/Flash90

הלכות והליכות לעשרת ימי תשובה מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

ה. יש אומרים במשך כל עשרת ימי תשובה בברכת המזון: "הרחמן הוא יחדש עלינו שנה וכו'" (מט"א).

הידורים ויתר הקפדה במצוות

קיצור שו"ע ק"ל, ב: "ראוי לאדם שיתנהג בימים אלו גם בחומרות שאינו נוהג בהם כל השנה, כי גם אנו מבקשים מאת השי"ת שיתנהג עמנו בחסידות..."
דוגמאות: בדיקת מזוזות, הכנות לסוכות, אמירת ברכת המזון, ק"ש שעל המיטה ואשר יצר - מתוך הנוסח; זהירות מפת עכו"ם, יותר תהלים, יותר צדקה ותיקון המידות והמעשים (דברים של הידור ולחומרא - אין זה מחייב בתורת נדר לכל השנה. ב"י וערוה"ש תר"ג).

פיוסים

שולחן ערוך או"ח תרו א: "עבירות שבין אדם לחברו אין יוה"כ מכפר עד שירצה חברו ואפילו לא הקניטו אלא בדברים צריך לפייסו". ומי שאינו מעביר שנהא - אין תפילתו נשמעת (א"ר ומט"א). וכל אדם צריך לבקש מחילה מהוריו, מאשתו ומרבותיו שמא פגע או צערם, והם מצדם יאמרו שמוחלים. (בן איש חי וילך).

עיקרי הדינים:

- א. מנהג העולם שהולכים רק לאוהביהם בעיו"כ לבקש מחילה, ועפ"י רוב אינו לצורך... ואלו שעושים מהטפל עיקר, כופרים בעיקר המחילה... ושמא יתעוררו אוהביו שפגע בהם... ורע עלי המעשה" (יוסף אומץ).
- ב. עדיף בעצמו, כי מודה ועוזב ירוחם (א"ר והחיד"א). מבקשים עד שלש פעמים גם בעזרת אחרים.
- ג. "ומי שמבקש מחילה מרבים בכלל (מודעה, רמקול...) אינו יוצא אם יודע שפגע באיזה יחיד בפרט" (משנ"ב).
- ד. אין לבקש מחילה באקראי, על רגל אחת, במפגש מקרי בסופרמרקט, רכבת קלה, ברמזור.
- ה. בשעת בקשת המחילה, אם נתגנה חברו בפני אחרים צריך לפרט מה שחטא לחברו (דעת החפץ חיים). אכן כשיודע שחברו יצטרע ויתבייש מזה כשיפרט החטא, אזי לא יפרט (בשם ר"י מסלנט מו"ז א, נד).

דרשו ד' בהמצאו, קראוהו בהיותו קרוב (ישעי' נ"ה, ו'). "אמר רבה... אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים" (גמ' ר"ה ע"ח ע"א). ימים בהם שערי שמים פתוחים והקב"ה קורא לכולנו: שובו אלי ואשובה אליכם, פתחו לי פתח כחודה של מחט... ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם".
"שלש תפילות נשמעות: תפילת יחיד בדמעות בכל יום, תפילת יחיד בין ראש השנה ליום הכפורים, ותפילת ציבור בכל יום (הג"ה אלפסי זצ"ל ב'תפארת שמואל' לברכות פ"ג).
עוברים מעבודת הכלל לעבודת הפרט: א. תשובה תפילה וצדקה; ב. פיוסים; ג. כפרות.

שינויים בתפילה

- א. "המלך הקדוש": הטועה ואמר הא-ל הקדוש: אם נזכר תוך כדי דיבור ולא התחיל אתה חונן וכו' - חוזר ומתקן. נזכר לאחר מכן, או התחיל אתה חונן וכו' - חוזר לראש התפילה. ואינו אומר שוב ד' שפתי וגו' (ערוה"ש). ואפילו ספק אמר - חוזר (כי אין שייך 'להרגיל' לשונו בעשרה ימים וגם אי אפשר לומר החתימה בשם ומלכות).
- ב. "המלך המשפט": הטועה, לבני אשכנז - תוך כדי דיבור חוזר ומתקן, לאחר מכן - אינו חוזר (סוף סוף אמר "מלך" ואמר "משפט"). לבני ספרד ולדעת שו"ע הרב - נזכר עד יהיו לרצון וגו' (השני) חוזר ל'השיבה שופטינו' וכו', עקר רגליו - יחזור על תפילת עמידה בנדבה.
- ג. "זכרנו לחיים וכו' בספר חיים וכו'": מתקנת הגאונים, ואין חוזרים בשביל טעות בדבר שאינו נזכר בתלמוד א"כ נזכרים בטרם חתימת הברכה, חוזרים לבקשה. השוכח זכרנו לחיים וכו' וכבר חתם מגן אברהם יבקש בשומע תפילה זכרנו וכו' (שאינן בקשה גדולה מזו בימים אלו) - בן איש חי, ניצבים.
הערה: "ברית כרותה לשפתיים" - יש לדייק לומר זכרנו לחיים בשוא תחת הלמ"ד (טור בשם מהר"ם מרוטנבורג). האומר לחיים - בפתח (ח"ו לא חיים) בוודאי מתכוון לחיי הנצח - חיי עוה"ב (ר"י מעמדין).
- ד. "אבינו מלכנו": אומרים שחרית ומנחה (גם ביחידות ובעמידה - דע"ת תקפד, א). בני אשכנז - פרט לשבת, בני ספרד - אומרים בכל יום כולל שבת, ובשבת, בדילוג "אבינו מלכנו חטאנו לפניך".

ו. לא יהא אדם אכזרי שלא למחול, שכל המעביר על מידותיו מעבירים לו... מידה כנגד מידה ומן השמים מוחלים גם לו. אלא אם כן אין הבקשה אמתית. תלמיד לרב וילדים להורים צריכים

לבקש אפילו מאה פעמים.
ז. המבקש יאמר או יחשוב 'הנני מבקש סליחה ממך ד' אלקי ישראל ומפלוני'... (א"ר).

על דא ועל הא

כמה עסקני רפואה חשו לעזרתו של הבחור ובמהרה הושג לו תור לטיפול. וכאן אירע הפלא, כי בבואו לפני הרופא הגדול, ראה הרופא כי הכל כשורה ואין באזנו כל זכר לחור... ויהי הדבר כחידה סתומה

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, על כוחה של קבלה טובה

ניצל ממוות לחיים טובים בכוחה של הקבלה הטובה. שמא תאמר, מה ערך יש לה לקבלה קטנה ומה טעם יש בה. וכבר היה מעשה בבחור ששאל את הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל כעין זה באמרו, וכי אם אקבל על עצמי 'קבלה טובה' ואף אעמוד בה, וכי אתהפך לצדיק הדור...

השיב לו הרב דסלר בנועם אמריו, במשל לאחד שאיתרמי ליה לבקר בעיר הגדולה מנהטן שבארה"ב, אשר יש שם בניינים ענקיים גורדי שחקים, ונכנס לאחד הבניינים והתקבל שם במאור פנים על ידי הפקידים שישבו בחדר הכניסה, והראו לו באדיבות על דלת ה'מעלית' שבידו להיכנס לחדר קטן זה ובלחיצת כפתור לעלות לקומה העליונה.

שמח הלה על הדבר הזה ונכנס אל תוך המעלית, אולם בהיותו בפנים לא לחץ על הכפתור. למותר לציין שהדלת נסגרה אחריו והוא לא עלה לשום מקום, ולא עוד אלא שלאחר כמה דקות נכבה האור במעלית, ונהפך עליו מאור גדול לאפילה וחשיכה. ובהיותו עומד כך התחיל לצעוק בקולי קולות על צרתו הגדולה. מיד הוזעקו העוזרים והמסייעים לחלץ אותו, ומה רבה היתה הפתעתם כשראו שהכל כשורה ואין שום תקלה ב'מעלית', וענו ואמרו לאותו איש כי הגיע למצב הזה בגלל שלא לחץ על הכפתור.

נענה האיש והשיב בתמימות הגובלת בטפשות: 'חשבתי לפי תומי, דהנה מסברא לא יתכן להעפיל כל כך הרבה קומות על ידי לחיצה קטנה, אלא מאי, שכאן מתנהל הכל למעלה מדרך הטבע, ואם כן די לי במה שאהרהר בדעתי על רצוני לעלות בקומות הבנין...

והנה אך למותר להאריך בדבריו חסרי הדעת. אמנם הלימוד מזה, שכדי לעלות בהר ה' מחויב האדם לעשות דבר מה ואפילו פעולה כל שהיא, ואז יזכה לסייעתא דשמיא ויצליח לעלות מעלה מעלה בסולם העולה בי ת א-ל, וכל זה בכוחה של קבלה אחת.

(באר הפרשה)

כה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא באמרי אמת שבת תשובה תרצ"ב) על אומרם (יומא פד): 'כל קבוע כמחצה על מחצה דמי' - שאם האדם קובע עצמו לאיזה דבר מצווה - בקביעות איתנה שאפילו כל רוחות שבעולם לא יזיזוהו, כבר נחשב לו כמי שיש בידו רק מחצה עוונות ומחצה זכויות. נמצא שבעוד דבר טוב אחד כבר נעשה כרוב זכויות ומטה את הכף לכף זכות.

סיפר לי אברך ת"ח מופלג אשר הנני מכירו משנות נערותו, כי זה לו שנים הרבה שסבל מ'חור' באזניו (בעור התוף), והיו יסוריו קשים ומרים, מה גם שבכל השנים הללו נאסר עליו לטבול במקוה כי המים מסוכנים למי שחור לו באזניו...

והנה ביום הושענא רבה (תשע"ה) היה אצל רבו שהורה לו כי הגיע זמנו לעבור ניתוח באזניו. כמה עסקני רפואה חשו לעזרתו ובמהרה הושג לו זמן ועת לנתחו. וכאן אירע האות והפלא, כי בבואו לפני הרופא הגדול ראה הרופא כי הכל בריא ושלם ואין באזנו כל זכר לחור... ויהי הדבר כחידה סתומה, כי כל רואיו ומכיריו ידעו כי הלה סובל קשות באזניו... עד שהאברך נזכר שבר"ה העל"ט קיבל על עצמו שלא לדבר בשעת התפילה, ומן הנראה שזכה בזכות שסתם פיו נסתם חור אחר כנגדו.

שמעו נא מעשה נורא על כוחה של קבלה טובה: יהודי אחד מארה"ב שהיה מן המקושרים לכ"ק אאדמו"ר זי"ע שאל פעם בעצתו היאך יצליח בדרכיו. הורה לו אאדמו"ר זי"ע שיקבל על עצמו לטבול בכל יום ויום במקווה טהרה. ואכן קיבל היהודי על עצמו, ומני אז לא חיסר אף יום אחד מטבילתו.

ויהי היום (בשלהי אלול ה'תשס"א) וכבר היה ברכבת בדרכו לעבר 'בנייני התאומים' להיפגש שם עם כמה סוחרים בענייני עסקיו, ונזכר שעדיין לא היה היום במקווה. בתחילה חשב לוותר על כך פעם אחת ויחידה, אך לבסוף התגבר, והחליט יעבור עלי מה - אני הולך למקווה. ואכן ירד מהרכבת לטבול במקווה טהרה, ובאותה שעה נכנס המטוס והפיל את אלו שני הבניינים, והיהודי

עברנו שנה לא פשוטה, אבל למדנו ממנה שיעור חשוב ביותר. מאות אלפים מתו, ואנחנו חיים ונושמים ב"ה. עולם שלם קרס כלכלית, ולנו יש לנו לחם לאכול ובגד ללבוש. זה פקח את עינינו ולימד אותנו להודות על ה'דברים הקטנים', שהם בעצם הדברים הגדולים ביותר

וגם: איך המסכה הגנה עלינו ביום הדין? | הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א: מוידים על שנת הקורונה, וממשיכים עם הפנים קדימה, אל השנה הטובה והמתוקה שבדרך

בני אדם משפט "ברוך השם, אני נושם!", ממילא לא היו לו כ"כ הרבה דרישות מהחיים, היה הוא מסתפק במועט ולא מקנא במה שאין לו ויש לאחרים.

זהו אם כן המסר בהבאת הביכורים.

הצטוונו להביא דווקא תאנה שביכרה. מדובר בתאנה אחת, אחת בלבד. זהו עדיין דבר קטן, אך כבר עליה צריכים להודות להקב"ה מכל הלב והרגש. להודיע ולהודיע "שאינך כפוי טובה". וכשהאדם מרגיל את עצמו שלא להיות כפוי טובה ולהודות על הדברים הקטנים של החיים, וששום דבר לא מובן מאליו, או אז לא יבוא לא לידי קנאה ותחרות ולא לידי שנאת חנם, כיון שאדם זה ישמח בחלקו ומודה לה' על כל נשימה ונשימה.

הקטע הזה 'תפס' אותי מאד.

עברנו שנה לא פשוטה בכלל, אבל הרווחנו ממנה משהו. למדנו שלא הכל מובן מאליו. אלף ומאתיים נפטרים ל"ע בארץ, מאות אלפים מתו בכל העולם, 4000 חולים ביממה. והנה, אנחנו חיים ונושמים, ברוך ה'. רבים מהסובבים אותנו, שחלו בקורונה, מספרים על חולשה עצומה, על כאבי ראש עזים וכאבי שרירים, איבוד טעם וריח. והנה אנחנו בריאים, טועמים ונהנים, מריחים ומתמוגגים.

עולם שלם קרס כלכלית, והנה חלפה חצי שנה ויש לנו לחם לאכול ובגד ללבוש. נכון, היו קשיים, אבל הנה השנה מסתיימת ואנחנו ממשיכים הלאה, ברוך ה'.

לפתע פקחנו עיניים והודינו על ה'דברים הקטנים', שהם בעצם הדברים הגדולים ביותר. אוויר, שמים, שמש, ציפורים, אישה וילדים בריאים, בנים שלומדים תורה בשיבות ו'עושים שטייגען', משפחה תומכת ומחבבת, כשכל בשורת הקורונה מביאה את כל האחים והאחיות, הגיסים והגיסות, להתקשר ולהתעניין. יש לנו שכנים מקסימים, וכמה נפלא היה להתפלל איתם חודשיים באוויר הפתוח, ליהנות מקולם הערב, מה'חזנות' שלהם ומהשיעורים המאולתרים שנמסרו בדשא. כל כך הרבה דברים 'קטנים' להודות עליהם.

שינויים ברוכים של התש"פ

והנה רשימה חלקית של נושאים נוספים, אותם רכשנו

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

"מנהג טוב בכל ערב ראש השנה, סיגל לעצמו יהודי ממכריי לפני היציאה לבית הכנסת לתפילת ראש השנה. נוהג הוא לרקוד עם בני הבית 'כי הרבית טובות אלי' ו'עד הנה עזרונו רחמך', לתת שבח והודיה על השנה שחלפה.... בני הבית מפרטים כמה טוב היה, כמה חסדים ורחמים, וכך בהרגשה זו יוצאים לחלות ולחנן על השנה החדשה הבעל"ט".

(הגה"ח רבי פנחס ברייאר, מתוך גליונו של הרב ברוך רובין שליט"א על פרשת השבוע)

לפני כשבוע ערכתי את הקטע הבא, בספר 'שש משזר' על ספר דברים, שכתה הרה"ג רבי שמואל דזאלושינסקי שליט"א מנו"ש בחיפה. הקטע שבה את ליבי. הוא כל כך אקטואלי!! מדוע ציוותה התורה להביא ביכורים מיד בתחילת הצמיחה הראשונה, כפי שמתאר רש"י (כו, ב): "מראשית - אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה כורך עליה גמי לסימן ואומר הרי זו בכורים".

ויש להבין: לכאורה עדיף היה להביא ביכורים בסוף הבציר והאסיף, בזמן חג הסוכות, שאז החקלאי שמח בכל היבול הגדול שחננו ה', וממילא יודה בפה גדול על כל הטובות שעשה עמו ה'. א"כ מדוע עיקר הציווי הוא להביא ביכורים כבר מחג השבועות, כשרק ביכרה התאנה הראשונה ועדיין בעל השדה, הפרדס או הכרם, אינו יודע מה יעלה בגורל כל היבול?

עוד יש לדייק בלשון חז"ל המובאת ברש"י פסוק ג' וז"ל: "ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה". וכבר תמהו המפרשים על הלשון, שהיה לו לומר "לומר שהינך מכיר טובה" ומדוע דיבר על דרך השלילה?

ההסבר הוא, שהמצב הוא שהאדם רגיל לחשוב שעל דברים "קטנים" אין הוא צריך להודות שהרי הדברים מובנים מאליו, כמו בריאות, פרנסה בסיסית וכו'. ועל מה מודה הוא? על דברים לא שגרתיים. על עושר פתאומי, על הצלה בדרך נס וכו', וממילא בכל אדם מקננים רגשות של "כפיות טובה" להקב"ה, על כל אותם הדברים הבסיסים שהקב"ה חנן אותנו בהם בתמידות.

זהו גם הגורם מספר אחד לקנאה באחרים. משום שאם האדם היה מכיר טובה להקב"ה על כל נשימה ונשימה (כמו שיש בלשון

במרוצת השנה החולפת:

והוא לא הפסיק ללמוד איתי בחברותא. גם כשהייתי עסוק הוא רצה שנשב יחד ונלמד, עוד ועוד... הוא גילה לפתע שיש לו אבא..."

"ועוד אבא תלמיד חכם, שיודע ללמוד"..." חייכתי.

בתקופת הקורונה, אולי גם בסגר הקרב ובא, יש לנו הרבה יותר זמן למשפחה. ללמוד יחד, לפטפט בניחותא, לצחוק ולשבת על הרצפה ולבנות עם הילדים גן- חיות, לשחק במשחקי קופסה ובעיקר להנות איתם בדברים קטנים, לשיר ולרקוד, לצחוק וליהנות מהחוכמס' שלהם. וכשמירוץ החיים יתחיל שוב, בעזרת ה', כשניכתב וניחתם לשנה של בריאות ורוגע, נקווה שאחרי שהפנמנו כמה זה טוב וחשוב- נקדיש יותר זמן גם למשפחה.

שמירת הבריאות - עם שמירה הדוקה על הרגלי ההיגיינה הקפדניים, אולי נצליח להסיר כמה הרגלים ישנים ורעים, שלא היו 'כוס התה' שלנו לפני כמה חודשים...

התבדלות - לא נשכח את גל ההסתה העכור והמחריד, שאפף את המדינה בגל הראשון של הקורונה, בחסות התקשורת, נגד הציבור החרדי. בשעה שבתל אביב הסתובבו מאות ללא מסכות, ככל העולה על רוחם, הרי שבציבור שלנו שמרו, באופן הרבה יותר הדוק, על כללי הבריאות.

אפשר להאריך ולהבהיר לעצמנו, עד כמה התקופה האחרונה הוכיחה לנו שבחוף פשוט שונאים אותנו שנאה עזה, ועד כמה עלינו להתבדל בתוך עצמנו, להבין שמושגינו שונים, אפילו חלומותינו שונים. אך הנה דברים המדברים בעד עצמם, ששלח אלי דודי הגר"א קוקיס שליט"א, מחבר ספרי 'עלי אור' ועוד. דברים שכתב ה'בית הלוי' בפרשת שמות:

"נאמר במדרש רבה על הפסוק "לריח שמניך טובים", מה שמן אינו מתערב עם המשקין, אף ישראל אין מתערבין עם בני נח, שהקב"ה נתן התורה והמצוה לישראל, כדי שיהיו מובדלים מבני נח, וכמו שאמר הכתוב "ואבדיל אתכם מן העמים". ואם ישראל היו מקרבים עצמם אליהם, אז הקב"ה היה מחדש ההבדל עי"ז שמחדש שנאה בליבם, וכל זה היה לטובתן של ישראל כדי שלא יתערבו ביניהם, ומשו"ה אחרי שעשו ישראל מעשה ותחבולה, להסתיר ההבדל שנתן הקב"ה ביניהם ובין המצריים ורצו להתקרב להם, הבדילם הקב"ה עי"ז שהוסיף שנאה בלב המצרים עליהם, וכמאמר הכתוב "ויקוצו מפני בני ישראל", שכל כך היו הישראלים מאוסים בעיני המצריים, עד שכשהיה המצרי רואה אותן היה קץ בעצמו, כדרך הרואה דבר מאוס שקץ בו, והקב"ה הטיל שנאה ונתן מיאוס על ישראל כדי שלא יתערבו עמהם. וכל זה לא היה בגדר עונש כלל, כי לא חטאו אז ולא היה מגיע להם שום עונש. רק היה בגדר שמירה שלא יתערבו עמהם, וכל זה היה לטובתם."

המסכה מעידה: דאגנו לכלל-ישראל

עמדנו בראש השנה עטויים במסכה, ולעניות דעתך, המסכה עצמה סייעה לנו רבות במשפט ראש השנה. מדוע?

אמונה חושית - תמיד ידענו שהקב"ה מנהיג לכל הברואים, ובכוחו להחיות או להמית, לרומם ולהשפיל, להגדיל ולמעט, להעשיר או להעני, ברגע אחד. תמיד ידענו, וכעת ראינו והרגשנו. עולם שלם, רווי במדע וטכנולוגיה, רפואה מתקדמת ומשאבים בלתי נדלים ומשוכללים, קורסים כמגדל קלפים רעוע למול וירוס מיקרוסקופי זעיר. ידיעה תיאורטית, "וידעת היום", אינה מתקרבת אל מול ה"והשבות אל לבבך". לא נשכח את מה שחווינו כולנו על בשרנו ש"הגזירה אמת והחריצות שקר. אין טבע ומקרה ומנהגו של עולם". הכל בכל מכל כל- ברצונו יתברך.

שתיקה בשעת התפילה - כעת, כשהכל כה חי ומוחשי, כשאלפי אנשים חולים מידי יום ויהודים נפטרים לבית עולמם, אנו מלאים כוונות טובות כרימון. ללכת בבית אלוקים ברגש, לעבוד לפניו יתברך ביראה ופחד, להכירו וליראה מלפניו, בתוככי היכלי התפילה. אנו מרגישים ש'בשלי הסער הזה'. בחודשים האחרונים קראנו והפנמנו את מכתבם של מרנן גדולי התורה שליט"א, על חובת ההתחזקות בשמירה מעולה על רוממות התפילה בבתי הכנסת. רק כעת הודיעו לנו שהחוק אוסר שוב, בחגים הקרבים עלינו לטובה, להתכנס ברבים בבתי הכנסיות, ואנו שבים להתחזק בנושא זה.

עריכת שמחות - כולנו ראינו כיצד ניתן לקיים שמחות במינימום הוצאות ועם מקסימום שמחה. כולם כותבים, מדברים ודשים בנושא. לפתע הבנו שאין צורך להזמין חצי מהעיר, ואת כל בני הדודים השניים והשלישיים, כדי לשמוח באמת בשמחת כלולות בנינו ובנותינו. אפשר לחגוג בר מצוה בחוג משפחה מצומצם וכמה ידידים קרובים, ולשמוח בניחותא, בלי להקדיש זמן מיותר ליהודים שנאלצו לכתת רגליהם, לנסוע באוטובוס ולהפסיד 'סדר שלישי', כדי ללחוץ לנו יד, להגיד 'מזל טוב', לאכול מנת טושלנט ובורקס ב'בר' ולחפש מישהו שיחזיר אותם כמה שיותר מהר הביתה.

"אני" - הגר"ש וולבה זצוק"ל הרבה לדבר בשיחותיו על "חובתו בעולמו". חובתו האישית של האדם בעולמו הפרטי והמיוחד לו, ורק לו. בתקופה זו גילינו את ה'אני' הפרטי של כל אחד ואחד, ללא השפעת הסביבה וכל הציבור, אותם כמעט לא פגשנו. את חיי הרוחניות האישיים שלנו, היכן אני אוהב בעבודת ה', במה עלי להתקדם ומה יכול לרומם אותי, באופן אישי.

משפחה - לאחר ה'גל הראשון' וסיום הסגר, פגשתי ראש כולל אחד מעירונו, שאמר לי בחדווה: "נו... ברוך ה' שיצאנו החוצה"... "ברוך ה'... אבל חבל שיצאנו החוצה", ענית לו, "הספקתי הרבה יותר ככה... פגשתי איש עסקים מוכר מהעיר, שאמר לי: 'לנו, אנשי עולם המסחר- היה קשה מאד בקורונה. אבל לאברכים ובני תורה היה בעצם שקט בראש. שקט והסתגרות, לשבת וללמוד, בלי יציאות וקניות, התרוצצויות ועולם הזה', והוא צדק"...

ראש הכולל הסכים איתי וסיפר לי: "הבן שלי בישיבה קטנה תמיד התחמק ללמוד איתי. והנה ישבנו יחד חודש וחצי בבית,

פלוני, שידביק את פלוני שידביק את פלוני. כיון שמאד אכפת לנו מעם ישראל. אנחנו לא אומרים ש'אין קורונה בעולם' ו'לי זה לא זיק', ואנחנו נשמרים, גם כשזה מאד קשה, רק כדי ששום יהודי, בסוף 'שרשרת ההדבקה', לא יידבק בגללנו, חלילה.

הוכחנו השנה בגרות, אחריות ציבורית לכלל ישראל ורצון להטיב ולא להזיק אחרים, אפילו שאם נתפלפל, אולי נגיע למסקנה ש"מבחינה סטטיסטית, יש חשש רחוק שאדביק מישהו כשאני בלי מסיכה". זוהי זכות גדולה ליום הדין. זכות מיוחדת בה זכינו השנה בדווקא.

הספרים הקדושים האירו את עינינו, שמסדרי התפילות ראו לנכון לסדר את נוסח התפילה בלשון רבים, כדי שתמיד נתמקד בכלל ישראל כולו ולא רק בעצמנו.

מן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל האיר נקודה נפלאה. חז"ל (ר"ה י, ב) אמרו שחנה נפקדה בתפילתה בראש השנה והלכות תפילה רבות נלמדות, (במסכת ברכות דף ל' ואילך) מתפילת חנה. חנה ביקשה "וַיִּנְתְּנָה לְאִמְתָּךְ זֶרַע אֲנָשִׁים", ואמרו חז"ל (ברכות לא, ב) שחנה ביקשה שיוולד לה בן ששקול כשני אנשים, כמשה ואהרן.

לחנה לא היו ילדים. היא סבלה סבל נורא במשך שנים רבות. לכאורה, היה עליה לבקש שהקב"ה יתן לה מה שהוא רוצה, לא משנה בן או בת, ולא משנה באיזו רמה יהיה הילד. העיקר שסוף סוף יולד לה ילד. אך לא. חנה "הולכת על כל הקופה". היא יודעת שהקב"ה יכול להעניק לה בן ששקול כמשה ואהרן, והיא מבקשת את זה, ללא היסוס.

חנה אינה מסתפקת במועט. היא יודעת שזהו הזמן של "בהמצאו". הזמן בו המלך יורד אל עמו אהוב, והוא מוכן להעניק לנו את הכל, רק אם נבקש באמת. ואכן, חנה קיבלה את שמואל, השקול כמשה ואהרן!

יודעים דברי הזוהר הקדוש, המלגלג על אותם יהודים העוסקים בתפילות ראש השנה, ומבקשים רק על עצמם, פרנסתם וענייניהם הפרטיים. הזוהר הקדוש משווה אותם לכלבים, הנובחים "הב הב", והוא גוער בהם ומבקשם להתמקד במטרה האמיתית, להתפלל בראש השנה על גילוי השכינה, ריבוי כבוד שמים בעולם, על התועלת הגדולה ביותר לכלל - ישראל כולו.

מול מלכו של עולם, שרוצה שלא נסתפק בפכים - קטנים, אלא שנבקש את הכל בשביל כולם, את הטוב ביותר בשביל כל כלל - ישראל - הגענו עם מסכה והראנו, בגופינו, במסכה שעלינו, שכל התקופה היה אכפת לנו, עד כדי סבל אישי, מבניו אהוביו. מיהודים שאנחנו בכלל לא מכירים, שיכולים להינזק מהקורונה. בס"ד נקבל שנה טובה ומתוקה, שנת תיקון עולם במלכותו יתברך. (פורסם ב'קוראים אלעד')

על הפסוק "אתם ניצבים היום כולכם", הפותח את פרשת השבוע שעבר, מסביר הגר"י ניימן זצ"ל ב'דרכי מוסר', שהכוונה היא שאתם ניצבים בזכות שכולכם מאוחדים. רעיון זה נמצא בספרים רבים, כשמשמעות הדבר הוא שישנה זכות מיוחדת להגיע לדין כחלק מהכלל ולא כאדם פרטי.

הטור בהלכות ראש השנה (סימן תקפא) כותב: "ר' חנינא ור' יהושע אומרים, איזו אומה כאומה זו שיודעת אופיה של אלוהיה. פי' מנהיגו ודיניו, שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים, ומגדל זקנו ואין חותך צפרניו, לפי שאינו יודע איך יצא דינו אבל ישראל אינן כן לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין זקנם ומחתכין צפרניהם, ואוכלין ושותין ושמחים בראש השנה, לפי שיודעים שהקב"ה יעשה להם נס. לפיכך נוהגין לספר ולכבס בער"ה ולהרבות מנות בר"ה".

הסבא מקלם זיע"א (כמובא בילקוט לקח טוב) מוצא בהתקשרות אל הכלל עצה נפלאה להינצל מיום הדין. לדבריו, למרות שכל אדם לכשעצמו צריך לפחד מיום הדין, הרי שכלל ישראל, ככלל וכציבור שלם, בטוחים שהמלך ית"ש יעשה להם נס. ומכאן עצה לזכות ביום הדין, להשתדל להיות קשורים לרבים. להצטרף לחבורת יראים ושלמים, ולהעמיד את עצמנו במצב בו הרבים יהיו צריכים לנו.

רבי ירוחם זצוק"ל, המשגיח דמיר, אמר (כמובא במכתב מאליהו ח"ד עמו' רסט) שמי ששייך לציבור, מקבל הטבות בעולם הזה, לא על חשבון חלקו בעולם הבא, וזהו משום שחיי הם לצורך גבוה, וכעובר במעי אמו שמקבל כל הצטרפויותיו על חשבון אמו, כן האדם המסייע לציבור, אזי כל חייו הוא בבחינת עובר ירך אמו, שאין לו שום מציאות עצמית כלל.

מן הגר"ש רוזובסקי זצוק"ל (זכרון שמואל עמוד תקנט) אמר שכל יחיד ויחיד יכול להיות בבחינת "רבים צריכים לו", על ידי שהוא מתחזק בתורה, ביראה ובמידות טובות, וכך הוא משפיע על כל רואיו וסובביו ומזכה את הרבים בדוגמה האישית שהוא מקרין על סביבתו.

השנה, כל אלפי רבבות היהודים שהקיפו ללכת עם מסיכה צמודה על האף והפה, הוכיחו שהרצון להטיב עם כלל - ישראל בוער בקרבם.

למדנו להבין שלא משנה אם אנחנו בריאים, וגם אם חלילה נחלה בקורונה, לא נרגיש אותה כמעט. לא משנה אם אנחנו עצמנו לא מפחדים להידבק. אך אנחנו מאד מאד אכפתיים ודואגים לאחרים, ל'קבוצות הסיכון', למבוגרים ולחלשים. לאלו שהקורונה עבורם היא חשש מוות ל"ע.

אנו מוכנים להסתובב ימים שלמים עם מסכות, המחממות אותנו, גורמים לנו לגירודים וזיעה. רק בשביל שלא נדביק את

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הראשון סיפר בהתלהבות על מרחבי הדשא שבמלונת, על הצימרים המטופחים, על המניינים הגדולים, על הפעילויות, ואילו השני הזהיר: "אל תדרוך שם! אין שירותי ניקיון, אין טישו בחדרים", ועוד ועוד... התפלאתי. איזה הבדל קיצוני בין שתי התשובות! מי צודק?

אבל אחרי שהות של כמה ימים באותו מקום גיליתי דבר מדהים: שניהם צדקו | ואיך זה קשור לעבודתנו בימים הנוראים?

ממש הסתקרנתי. אני חייב ללכת לבדוק את זה, חשבתי. ביום ה' הגיעה ההסעה של אמבולנס טיפול נמרץ. למרות היותנו בריאים ב"ה, לקח אותנו בסירנות עד לב השמים למלונת.

אחרי כמה ימים שם גיליתי דבר מדהים: שני האברכים צדקו במאה אחוז! אכן הצימרים נאים, האוכל 'בחמגשיות', מרחבי דשא, וקושי בכביסות. אז למה הוא נלהב והשני קיצוני כל כך? איך זה יכול להיות?

אכן, כך הם חיינו, חשבתי. כל מה שקורה לאדם יש בו מן הטוב והפחות טוב מעורבים זה בזה. השאלה היא איזה עיניים אנו מפתחים - עיני ה'רע', מה חסר ומה אין לנו; למה לפלוני יש וחלקי נגרעו? ועיני ה'טוב' - מה נתן לי הקב"ה וכמה יש לי.

וכך היא לענ"ד עבודת הימים הנוראים-הנחמדים. אין מצווה לחפש את החסרונות ובמה אנחנו לא טובים. אין חיוב לראות כמה אני לא בסדר. יש מצווה גדולה לעשות תשובה, ובשביל זה לראות מה צריך לתקן. ואם נסתכל על הטוב שבנו נתקדם הרבה יותר, וכדברי הרמב"ם שאדם לא יאה רשע בעיני עצמו, שכך מתדרדר לדיוטא עמוקה יותר.

אמר חכם אחד, שאת ההצלחות הוא שם בשמשה הקדמית של הרכב ואילו הכשלונות מקומם בשמשה האחורית. שתמיד רואה את הטוב, ומדי פעם מסתכל במראה לראות במה יכול להתקדם. ובוודאי כשאדם רואה את הטוב שבו, נחה עליו הרוח הטובה והשמחה תפשוט בליבו. ואז באמת אפשר להגיע לתשובה מאהבה, לא מתוך הפחד אלא מתוך רצון בחירה ואהבת השם.

(מכתב שפורסם במדור שיג ושיח בקובץ גיליונות, בעריכת הרב א' חפץ)

אברך מ'קרית ספר' מקהילת 'חזון דוד שערי תשובה', שלח לנו דברים נאים, שכתב תלמיד חכם לחברי השכונה הקרובים אליו:

תמיד חשבתי שלאכול 'לשם שמים' ולא להנאת הגוף, זו דרגה ממש גבוהה. אבל ב"ה זכיתי להגיע לכך... באמצע בין הזמנים איבדתי את חוש הטעם והריח ממש. לברך על אוכל, ורק 'לדעת' שזה נכנס לגוף.

ואז התברר שיש סבסוד למשפחות אברכים מטעם המדינה לצאת לנופש של שבוע וחצי. התחלנו לברר היכן כדאי ללכת להחליף כוחות, 'כינר' או 'ניר עציין'. התקשרתי לשני אברכים ששהו באחד משני המקומות הללו.

הראשון פתח בכבוד אכסניה ובקול נלהב סיפר על מרחבי הדשא המוריקים, צימרים נאים ומטופחים, מניני תפילות גדולים כמו של פעם, אנשים איכותיים, פעילות לכל הגילאים, וממש כאדם הראשון בשעתו: מלאכים [בלבן] צולים לו בשר, פשוט געוואלדיג. "לכו לשם, אני בטוח שתהנו מכל רגע".

השני דווקא דיבר בגנות המקום: "אל תדרוך שם", הוא התריע, "אין שירותי ניקיון, אין טישו בחדרים, מגישים לך את האוכל בתוך 'חמגשיות' אפוריות, ועד שאפשר לכבס בגדים כבר עדיף לקנות חדש".

אתה מדבר על מקום פלוני? שאלתי. "כן, בטח. הייתי שם שבועיים" - הוא אמר. "תתרחק, אל תגיד שלא הזהרתי, זה פשוט סיוט" - סיים את השיחה.

איזה הבדל קיצוני בין שתי התשובות... והשאלה - מי צודק?

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק

הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

סיפרו בישיבה, שברוב גאונותו של ר' דוד, במקומות שאסורים בד"ת למד הנדסה, והמציא רעיון לעשות מטוס מיוחד, אבל חשש שאם יציע את רעיונותיו ייגרם לו ביטול תורה, ולכן לא הוציא את זה לאחריים

ליום היא צ של מרן הגאון רבי דוד רפפורט זצ"ל בעל 'מקדש דוד' - ב' דר"ה תש"ב

מיוחד, אבל חשש שזה יגרום לו ביטול תורה להציע את רעיונותיו, ולכן לא הוציא את זה לאחריים.

בשבת פ' בהעלותך י"ט סיון תש"א עצרוהו הרוסים בשל הדרכון הזר שהיה בידו ושלחוהו לעומק ברית המועצות למחנה עבודה. הרבנית הוגלתה לכיוון אחר, וכל מה שהספיקו תלמידיו לעשות הוא לקבור בקרקע ארגז מלא כתבים של רבם, חידושי תורה ושיעורים למאות. אחרי המלחמה חיפשו את הארגז ולא מצאו, אומרים כי הפולנים חפרו והוציאו את הארגז והשמידו את כתבי היד.

רבי דוד נתגלגל למחנה מיזוויז'י-גורסק ליד פיטרוזאוודסק באיזור הקרילי-פיני, סמוך לגבול פינלנד שהקור היה עצום בו. אסירי המחנה היו חוטבים עצים ועובדים עבודת פרך ביערות. הם ראו עד מהרה כי רבי דוד אינו מסוגל לעבודה קשה וביקשו להקל עליו ככל שיכלו בהעסיקם אותו בעבודה גופנית קלה.

עד ראייה בן ישיבה מסלובודקה סיפר כי השיגו בשבילו קצת ספרים לעין בהם ולא פסק פיו מגריסא אפילו בשעת העבודה. בלילות היה כותב חידושי תורה כדרך שנהג בברנוביץ. כשהיה הולך לעבודה היה שקוע בענייני הלכה והשומרים הרוסיים התייחסו אליו בלגלוג כלשהו, כהן דת שלומד כל היום ואינו טועם פת בגם...

רבי דוד היה ניזון מלחם יבש ושותה מים, והמרק שהיו נותנים לעצורים לא בא אל פיו. כשהיו שואלים אותו - הייתכן, והלא זה ענין של פיקוח נפש היה משיב: לאחריים יודע אני להתיר אבל על עצמי עלי להחמיר, שכן אין מי שיתיר לי אכילת טריפה.

אולם גופו החלש לא עצר כח לעמוד בתזונה העלובה של לחם ומים. כשהביאו לו תוך הסתכנות מעט גריסים, סירב לבשל דייסה בכלי הטרפייה, ואכל גריסים מהולים במים אך בלתי מבושלים. הוא חלה במחלת מעיים קשה וכעבור שבועות אחדים היה הכרח להעבירו לבית החולים כי היה נפוח כפן וחולה מסוכן.

בא' דראש השנה ביקש שיתקעו תקיעת שופר לפניו, מצוה שהיתה אהובה עליו ושהרבה לדקדק בה בזמן היותו בברנוביץ. ביום השני של ראש השנה קרא אליו שני יהודים אחרי תקיעת השופר, רגעים מועטים לפני מותו, ואמר להם: היו עדים למותי לכל תישאר אשתי הרבנית עגונה, כי זהו הדין.

במילים אלה נפרד מהסובבים אותו, ובעוד שפתותיו דובבות תפילה נפרד מעמק הבכא ומסר נשמתו לקונה. הוא הובא לקבורות בצום גדלי' תש"ב בשדה עזוב.

(קובץ גיליונות)

בשנת תרפ"ח בגיל ארבע עשרה הגיע אבי הרה"צ ר' דוב אריה גולדברג זצ"ל ללמוד תורה בישיבת אהל תורה בברנוביץ, ישיבתו של הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד זצוק"ל. לקרבה יתירה זכה אבי מבעל ה'מקדש דוד' הגאון רבי דוד רפפורט זצוק"ל. תמיד היה מספר בהתפעלות על העמל העצום שלו בתורה, והוא היה לאבא כדמות מופת לחיי עמל בתורה.

בעל ה'מקדש דוד' היה ידוע כסובל מקשיי נשימה ובעל שפה עילגת הקשה להבנה. מפורסם בעולם הישיבות, שכאשר ראה רבי אלחנן את ספרו 'מקדש דוד' התפעל כל כך ומיד הזמינו לכהן כמגיד שיעור בישיבתו. כאשר הגיע לישיבה התברר הדבר שקשה להבינו, ורבי אלחנן פנה בשאלה ל'חפץ חיים' האם להשאירו בישיבה. ה'חפץ חיים' הכריע לנסות כמה חודשים, כי הכל כדאי כדי ללמוד תורה מפיו. אכן, מפאת קושי הדיבור וקשיי הנשימה רק חבורה מצומצמת בישיבה זכתה להימנות בשיעורו הקבוע. אבא נמנה עם חבורה מצומצמת זו, ועשרות מחברות מחידושי ה'מקדש דוד' נכתבו ע"י אבא והובאו לדפוס ע"י רבי זלמן דרורי זצ"ל ובפרסומים תורניים נוספים.

סיפר אבא על ה'מקדש דוד', שהיה מטייל רבות בין עצי היער בסביבת ברנוביץ כשהוא כולו שקוע בלימוד מעמיק, והגויים היו מביטים עליו בחרדת קודש. בישיבה סיפרו בהלצה, שכאשר מקלו היה מונף אל על סימן היה שקושיה קשה במוחו ועדיין לא מצא את פתרונה, וכאשר יניח ידו והמקל למטה, אזי ידעו שהנה יש תירוץ לקושיה. סיפרו ששכר דירה בקובנה, והמשכיר דרש ממנו שכר כפול, כי כולם בלילה ישנים ונמצא שמשתמשים רק ביום בבית, ואילו הוא ער גם בלילה ולומד, נמצא שהוא משתמש כפול בדירה.

אבא תיאר כי בעת שיעור כללי של ה'מקדש דוד' בישיבה, הבחורים עשו באמצע ביהמ"ד רווח גדול ומרוחק בינם לבינו כדי לאפשר לו לנשום כראוי. כל חלונות ביהמ"ד היו פתוחים אף בימות החורף הקרים, אך חום רב של הריתחא דאורייתא שרר בין כותלי בית המדרש.

המשגיח הקשיש רבי ישראל יעקב לבוצנסקי עמד ושמר שח"ו בחורי הישיבה לא יתקרבו. אבא סיפר שלמרות שרבי ישראל יעקב היה מבוגר בשנים רבות מרבי דוד, ביטל עצמו כלפיו. על אף כל הקשיים נשמר כבודה של תורה וכל הגה ממוצא פיו נשמע בשקיקה רבה.

עוד סיפר אבא, שסיפרו בישיבה שברוב גאונותו של ר' דוד, במקומות שאסורים בד"ת למד הנדסה והמציא רעיון לעשות מטוס

חולה הזקוק לנוזלים ביום כיפור - האם עדיף שיתחבר לאינפוזיה, או שישתה פחות מכשיעור?

פסקי הלכות ליום הכיפורים מהגאון רבי בן ציון קוק שליט"א

להתחבר לעירוי. שהרי אין רופא שיוכל לומר במדויק כמה צריך החולה לשתות, וכל דברי הרופאים הם באומדן וספק. ומה גם כשהרופא אינו שומר מצוות שאינו נאמן אלא מצד הספק (בה"ל תרי"ח).

ואף הגר"ח מבריסק (המובא בחידושי הגרי"ז הלוי שביתת עשור) הסובר שאין מצמצמים בשתיה לחולה מסוכן, כותב להדיא שבמניעת סכנה, כמעוברת בסיכון, היות שהתירה לשתות הוא רק למנוע סכנה, וצריך לצמצם בשיעורים, וחוזר החשש שלא ישער נכונה ויכנס לאיסור כרת.

אמנם אם לא התחבר לעירוי יכול לשתות מחמת ספק פיקוח נפש, כל עוד שהרופא מסופק שמא זהו השיעור הנצרך. אך מובן שאין להקל בזה בשעה שיכול לקבל את כמות הנוזלים הנצרכת בעירוי ללא שום חשש איסור.

ואף מרן רבינו בעצמו בשנותיו האחרונות עקב חולשתו, חובר לאינפוזיה בערב יום הכיפורים. וכן נשאל רבינו מת"ח אחד על בתו המעוברת שצריכה נוזלים ביום כיפור, וכשהורה לו שתתחבר לעירוי או שלכה"פ תפגום המים, אמר שאינה יכולה להתחבר לעירוי או לשתות מים פגומים. נענה רבינו ואמר: "מה פירוש לא יכולה? זה לא נעים. וכי יותר נעים לעבור על איסור דאורייתא?" (מתוך מאמר נרחב בגליון 'לקראת שבת' שיפץ א"ה ביום ה')

דעת מרן רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל כי חולה הזקוק לנוזלים ביום כיפור, עדיף שיתחבר לאינפוזיה וממנה יוזן בנוזלים, מאשר שישתה אף פחות מכשיעור, משום שבדרך זו לא נכנס לספק בשיעור המותר לו לשתיה ואין איסור כלל אף מדרבנן, משא"כ באכילת מאכלים שאינם ראויים ושלא כדרך, שיש בהם איסור דרבנן.

ואמנם אם הוא חולה לב הצריך לאכול לחיזוק גופו, כגון בסמוך לניתוח לב או התקף לב, שצריך דווקא לאכול ולא די לו בנוזלים שייכנסו לגופו באינפוזיה, ואף צריך לחוש בטעם האוכל כיון שזה מוסיף לו כח - יאכל כרגיל ולא דרך עירוי ולא מים פגומים, אלא יאכל פחות מכשיעור.

ביאור הדברים: כתב הבנין ציון (ל"ד): "צריך לשער באכילת חולה ביום הכיפורים שלא להאכילו בין כשיעור שיש בו איסור כרת ובין פחות מכשיעור, כיון שהותר לו רק מה שמספיק להוציאו מספק סכנת נפשות, וקשה מאד לשער כן בכל אכילה ושתיה שיותר לחולה". והביאור הלכה (סוף סי' תרי"ח) הביא דבריו וסיים: "וקשה מאד לשער כן וצריך לזה זריזות ובקיאיות". ומעתה, כיון שקשה מאד לשער בדיוק את הכמות הנצרכת לחולה, ומאידך בהתחברות לעירוי אין כל חשש שתיה ללא צורך, לכן יש

סגולות וישועות

**"אמירת ספר תהילים כל יום הוא עצה
והשתדלות לסייעתא דשמיא לחיזוק הרוח
והגוף ולשמירת בריאות האדם ומשפחתו
- יותר מכל מיני בדיקות רפואיות"**

אמרות הנהגות ועובדות ממרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל בעניין סגולת אמירת תהילים

לספירת כתר, צח - בו רמזים לספירת תפארת, קז - בו רמזים לספירת יסוד, צו - שירו לו שיר חדש, שהוא מזמור המדבר בענין הגאולה העתידה.

עצה והשתדלות לסייעתא דשמיא

דברי רבנו: אמירת ספר תהילים כל יום הוא עצה והשתדלות

עשרה פרקי תהילים מדי יום

על כריכת הספר תהילים שלו רשם רבנו הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: "מדברי השל"ה הקדוש להגיד עשרה פרקי תהילים אלו כל יום: תהלים עט - כנגד בינה, פ' - רומזים לספירת גבורה, קלז - רומזים לספירת הוד, כה - בו רמזים לספירת חכמה, נא - בו רמזים לספירת חסד, צ - בו רמזים לספירת נצח, פט - בו רמזים

שח אחד מגדולי רה"י, שדרכו לפני שנוסע לחו"ל לגיוס כספים לשיבתו, לבקש רשות וברכה מרבנו. ובאחת הפעמים אמר לו רבנו שלפני שיתחיל באסיפת הכספים יאמר חמישים פרקי תהלים. והוא נסע ושכח מכך.

בשדה התעופה בארה"ב חקרו אותו על סיבת בואו, והוא לא ידע טוב אנגלית וכנראה אמר משהו לא טוב, ואמרו לו שישאר כאן ויצטרך לחזור בחזרה במטוס לארץ ישראל, ואין לו רשות להכנס. הוא ניסה בכמה דרכים ולא הצליח, ואז נזכר במה שרבנו אמר לו לומר חמישים פרקים, ואמר בהתעוררות חמישים פרקים.

ומיד בסוף התפילה נכנס לשם אדם שדיבר עמו בעברית ושאל אותו מה קרה לו, וסיפר לו מה קרה, והלה יצא לכמה דקות ודיבר עם האחראים וחזר ואמר לו שזה סודר והוא יכול להיכנס לארצות הברית, כי הוא הסביר להם את מה שהתכוין. שאלו ראש הישיבה מהיכן הגיע וכיצד יודע כ"כ טוב עברית, שהיה נראה שהוא אחד מהעובדים במקום, וענה לו הלה: 'אל תשאל שאלות מיותרות'...

לפני כמה שנים בא לרבנו זוג כאוב ומדוכדך מאחת המדינות הרחוקות, ובכו שכבר הרבה שנים הם מחכים לפרי בטן ולא זכו עדיין. ויעץ להם רבנו עצה זו, שיאמרו שניהם כל הספר תהלים בכל יום. וכששאלו שזה לוקח להם בערך ארבע שעות ולא יוכלו לומר הכל בבת אחת, אמר רבנו שיכולים לחלקו לחלקים ובכל פעם שיש להם זמן יאמרו מעט, והעיקר שיסיימו את הספר כל יום. לאחר כשנה ביקשו לבשר לרבנו שנולדה להם בת, ושמח עמהם.

(גיליון 'דחזיתיה')

לסייעתא דשמיא לחיזוק הרוח והגוף ולשמירת בריאות האדם ומשפחתו - יותר מכל מיני בדיקות רפואיות. ספר תהלים מלווה את עמנו מבריאת אדם הראשון, ועד ימינו אלה ממש כוחו הוא בקשר האמיץ בינינו ובין קוננו יתברך (דפי עיון גליון 264)

אמירת תהלים לפני ישתבח

הורה רבנו שהמתין לציבור שיגיעו לשתבח יכול להוסיף ולומר פרקי תהלים שאינם מפסוקי דזמרה, אבל דוקא כל זמן שעדיין לא אמר ישתבח [וראה סי' נ"ד ס"ג], והרי אפילו בשיר המעלות ממעמקים כתב המג"א דצ"ע על הכתבים שכתבו לומר שם את שיר המעלות].

המעלה המיוחדת בפרק קיט

שח רבנו: בלילה כשאני מתעורר קשה לי לראות, לכך הרבה פעמים אני אומר פרק קי"ט בתהלים שיש בזה מעלה מיוחדת של א' ב' כפול שמונה [עי' ברכות ד, ב]

ישועות בזכות אמירת תהלים

באחת הפעמים שהרה"ג ר' אלחנן ויסבורד הוצרך לסכום גדול של כסף עבור החזקת הכוללים, רבנו הציע לו לומר את כל התהלים בכותל, והיתה פעם שאמר לו לומר כל יום שיהיה בחו"ל כל התהלים. והי' מצב שראו עוזריו שלא בא, כיון שהי' באמצע התהלים ולא רצה לדבר באמצע, ואספו הכסף בלעדיו. וכן חשבו הגבירים שמשהו לא כשורה אצלו, שניסו ליצור קשר עמו וענה להם בטלפון באמצע התהלים בקול 'נו נו', וחשבו שאירע לו משהו, וריחמו עליו ודאגו לו לכסף שהיה צריך עבור הכוללים.

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

"אין לך אדם שיאבה להגביה קולו בשביל להשמייע לשון הרע"

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

עד שחושב שלא שייך כלל לעמוד באיסור זה, ועי"ש עוד בדבריו. בביאורים ומוספים מביאים, כי תשובה לטענה זו כתב הח"ח לקמן (בהגה"ה השניה), שירדה תורה לסוף דעתו של האדם שבכוחו להיות נזהר מעוון זה, מבלי לפרוש מעניני העולם, שאם לא כן, אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו. עוד מביאים בביאורים ומוספים, כי יש מתרצים עצמם

בקטע הנלמד היום בהקדמת ה'חפץ חיים', כותב רבנו על פיתויי היצר בענין לשון הרע, שיש בהם כמה וכמה אופנים: או שמפתהו שאין הדבר נכנס בגדר לשון הרע, מפני שהוא אמת - וזו טעות, משום שאיסור לשון הרע הוא על דבר אמת; או שמפתהו שעל איש כזה מותר לדבר לשון הרע, ולדוגמה, כיוון שהוא בעל מחלוקת; או שהיצר מחמיר עליו כל כך שהכל בגדר לשון הרע,

בטרונאיא עם בריותיו, והיה לתורה לכתוב דבר זה בענין המידות. עוד כתב ה'חפץ חיים', כי לאנשים חסרה ידיעה על פרטי איסור קבלת לשון הרע ורכילות, וגם זו סיבה לכך שנשלים הרבה בעוון זה. על כך מביאים בביאורים ומוספים, כי לעת זקנותו של החפץ חיים כשכבדה שמיעתו, שאלו פעם רב אחד מדוע אינו הולך לרופאים כדי שיטפלו ויקלו על שמיעתו, ואמר לו כי איסור לשון הרע הוא בין בדיבור ובין בשמיעה, ובדיבור יכול הוא להיזהר כי הדיבור ברשותו של האדם, ברצותו מדבר וברצותו שותק, אבל השמיעה אינה ברשותו, ובזה צריך תחבולות של תחיבת האצבע באוזניו כדי לא לשמוע לשון הרע, ועל כן טוב לו בכבודות השמיעה, כי אין לך אדם שיאבה להגביה קולו בשביל להשמיע לשון הרע.

באומרם שעוון זה קשה עד מאד לקיימו, ומוטב יהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. אמנם גם בזה כתב הח"ח לקמן (שם) שאין לטענתם אחיזה כלל, שהרי אין אומרים 'מוטב יהיו שוגגין' בדבר המפורש בתורה; ועוד, שא"כ גם בגזל שהוא קשה לאדם או בהלכות שבת שהם כהררים התלויים בשערה, יפטור עצמו האדם בטענה זו. אלא ודאי שלא תועיל לו טענה זו לפוטרו מן הדין.

ויש גם שמתאישים ותולים עצמם במאמר חז"ל 'וכלם בלשון הרע' (ב"ב קסה, א), שרואים שכבר חז"ל ראו שכל בני אדם נכשלים בעוון זה מפני הקושי שבו. וגם על זה כתב הח"ח בספרו שמירת הלשון (ח"א שער התבונה פט"ו) שזו טעות גדולה, שאם כן מדוע הזהירה התורה עליו בלא תעשה, הלא אין הקב"ה בא

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מדוע פקד רבה של קוממיות ללוות אחר כבוד אורח למושב חזון יחזקאל בעיצומה של השבת?

עירובין דף מד

"בדלא מלו גברי עסקינן"

אלא שאז החליט היהודי השוגג ללמוד הלכות תחומין, "בכך" - הררה - "אכפר מעט על שגגתי!" בלימודו, מצא רעיון שעל פיו יוכל לחזור לדירתו ב'חזון יחזקאל', ע"י שיעשו לו מחיצה של בני אדם, והוא יילך ביניהם אל תוך התחום. האורח הציע את הרעיון להרב מנדלסון, ולאחר העיון פסק שאמנם בסי' שס"ב נפסק שהתירו לעשות כך רק בשעת הדחק, אך כיון שבני משפחתו ידאגו לשלומם, הרי זה שעת הדחק. בסיום התפילה, פנה הרב למספר אנשים ואמר להם שמשום כבודו של האורח יש ללוותו לפחות עד הכר שלפני בית הכנסת. הרב לא גילה להם שהם משמשים כמחיצה עבור האורח, שהרי כך נפסק בשו"ע שמחיצה ע"י בני אדם הותרה, בתנאי שהם לא ידעו שהם משמשים כמחיצה, כדי שלא יבואו לזלזל באיסורי שבת. מאותה סיבה הרב עצמו לא היה אחד מאנשי המחיצה, ורק דאג שיילכו בצפיפות מבלי שיהיה הפסק ביניהם. כשהגיעו לכר שלפני בית הכנסת, שכבר היה בתוך תחום שבת מ'חזון יחזקאל', נפרדו מהאורח בברכת 'שבת שלום', וכיון שיציאתו מהתחום היתה בשוגג, וכניסתו לתחום היתה באופן המותר, מותר היה לו לחזור לדירתו ב'חזון יחזקאל'.

(דרשו - הרה"ג ר' ישראל ליוש שליט"א)

יהודי נכבד הדור פנים, נכנס לבית הכנסת המרכזי ב'שוב 'קוממיות', לתפילת שחרית של יום שבת. "באת להשתתף בשמחה?" - שאל אותו אחד המתפללים. - "אכן, אני ידיד קרוב של בעל השמחה!" "והיכן אתה מתארח?" - הוסיף היהודי להתעניין. - "במושב הסמוך 'חזון יחזקאל'!" "עכשיו באת מחזון יחזקאל?" - שאל היהודי בתמיהה. - "כן, מדוע אתה כה מתפלל? זה מרחק ממש לא גדול!" "אכן, המרחק אינו גדול, אבל יצאת חוץ לתחום...!" האורח, יהודי בר אוריין, בקי ומדקדק בהלכות, מתגורר בבני ברק, ובדרך כלל אינו יוצא מן העיר בשבת. כשהחליט לצאת מ'חזון יחזקאל' ל'קוממיות' הסמוכה לה מאוד, כלל לא העלה בדעתו שיש בזה איסור תחומין. עתה כששמע ע"כ מתושב היישוב, נחרד... לאחר שבירר את הדברים אצל רב המושב הגאון רבי מנחם מנדל מנדלסון זצ"ל, שאישר כי אכן תחום שבת מ'חזון יחזקאל' ל'קוממיות' מסתיים בכר שלפני בית הכנסת, הבין כי עתה עליו להישאר בבית הכנסת כל השבת, ובמוחו החלו מתרוצצות מחשבות על דאגת בני משפחתו הממתנים לו ב'חזון יחזקאל'.

איזה כיבוי מוגדר כצורך 'אוכל נפש' לדעת השולחן ערוך?

אלא רק מונעים נזק, ולמרות ש'מכשירי אוכל נפש' שלא ניתן לעשותם בערב יום טוב, מותר לעשותם ביום טוב, אין היתר זה אמור אלא במכשירי אוכל נפש הקשורים במישרין להכנת האוכל, ולא במכשירי אוכל נפש שתפקידם רק למנוע נזק.

[שו"ע תקיד, א, ומשנ"ב ב-ד; ביאורים ומוספים דרשו, 4; וראה עוד שם]

לדעת השולחן ערוך, מלאכת 'המְכָה', מותרת ביום טוב לצורך 'אוכל נפש', כאשר הכיבוי מהווה חלק מתהליך הכנת האוכל, וכגון הנחת מאכל על גבי גחלים, הכרוכה בכיבוי הגחלים. אולם, כיבוי אש העומדת לשרוף את המאכל, וכל שכן כיבוי אש שרק תגרום לכך שלא יהיה מקום לאכול בו, וכדומה - אינם מוגדרים כצורך אוכל נפש, כיון שאינם מסייעים להכנת המאכל,

האם מותר לכבות ביום טוב אש הגורמת להתפשטות עשן בחדר האוכל?

השכנים - אסור לכבות את האש. וכמו כן, אין ההיתר אלא באופן שהנזק למאכל, או למקום האכילה, הוא מוחלט; אך אם האש תגרום רק לחריכה מועטת של המאכל, או להתפשטות עשן במקום האכילה באופן שלא נוח לאכול בו - אסור לכבותה.

[שו"ע תקיד, א, משנ"ב ו-יא, ושעה"צ יא; ביאורים ומוספים דרשו, 7 ו-11]

בהמשך לאמור: לדעת הרמ"א ואחרונים נוספים, כיבוי אש העומדת לשרוף את המאכל, או את המקום שבו ניתן לבשל את המאכל, או את כלי האכילה, ואף כיבוי אש העומדת לשרוף את מקום האכילה - מוגדרים כצורך 'אוכל נפש', ומותרים ביום טוב. במה דברים אמורים? כשאין עצה אחרת מלבד הכיבוי, אולם, אם ניתן לגרום לכיבוי האש שלא בידיים, לחצוץ בין המאכל לאש, לבשל במקום אחר, להשיג כלי אכילה משכנים, או לאכול בבית

הקטנת להבה קיימת והצתת להבה אחרת - איזו מהן יש להעדיף ביום טוב?

אחרת. ויש אומרים שאין עדיפות להבערה על פני הכיבוי, אלא שאם אחד מהם כרוך במספר רב יותר של מלאכות, יש להעדיף את האחר; ובנדוננו, יש להעדיף את הקטנת הלהבה, מפני שכיבוי להבת גז אסור רק מדרבנן, והצתת להבה אחרת אסורה מדאורייתא.

[ביאורים ומוספים דרשו תקיד, 1 ו-7]

כאמור, לדעת הרמ"א, אש העומדת לשרוף את המאכל, ואין אפשרות אחרת להצלת המאכל ללא כיבוי - מותר לכבותה. ונחלקו הפוסקים בנוגע למקרה שבו להבת הגז שבכיריים גדולה מדי, ותשרוף את המאכל, וניתן להקטינה - ופעולה זו נחשבת ככיבוי - ולחילופין, ניתן להצית להבה נוספת נוספת, קטנה יותר, ולבשל עליה את המאכל; יש אומרים, שמלאכת ההבערה עדיפה על פני מלאכת הכיבוי, ולכן עדיף להצית להבה

* בעניינים שונים בהם נדרשת עדות, ניתנת נאמנות גם לכאלו הפסולים לעדות, המכונה: 'מְסִיחַ לפי תומו'; והיינו, שמתוך שיחה אקראית של אותו אדם הפסול לעדות, נודע דְּבַר העדות. בדרך כלל, נאמנות זו היא רק כאשר ההשלכה ההלכתית הנובעת מהשיחה נוגעת לאיסור דרבנן. ונאמנות זו ניתנת אף לגוי.
* ביצה שמקורה בתרנגול, תטיל אותה התרנגולת ביום. וביצה שמקורה בחום הקרקע, בדרך כלל תטיל אותה התרנגולת ביום, אבל היא עשויה להטיל אותה גם בלילה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

הנעשה 'בר מצוה' בימי ספירת העומר - כיצד ינהג בימים שלאחר מכן?

ויש אומרים שאכן חובתו לספור, עם ברכה, אך רק כהמשך לחיובו בקטנותו - בתור 'חינוך' - ולא כחיוב של 'גדול', ולכן אינו יכול להוציא גדול אחר ידי חובתו. ויש שכתב שאינו חייב בספירה מדין חינוך, ובנוסף, הספירה שלפני הבר מצוה אינה נחשבת לספירה, ולכן אינו רשאי להמשיך ולברך על הספירה.

[ביאורים ומוספים דרשו תפט, 79]

נער הנעשה 'בר מצוה' באחד מימי ספירת העומר, וספר כראוי עד לאותו היום - יש אומרים שהספירה שלפני הבר מצוה נחשבת לספירה אף מדאורייתא, דהיינו, שלאחר שנעשה בר מצוה וממשיך לספור את הספירה עד תמורה, הוא מקיים את המצוה מדאורייתא אף לדעה שמצות הספירה היא בספירת כל ימי הספירה (ראה לעיל); וכל שכן שצריך לברך על הספירה.

הלוח היומי

ד' בתשרי | רבי צבי הירש ב"ר נפתלי הירץ אשכנזי הלבשרטאם זצ"ל, בעל כוס הישועות

יום הרביעי של עשי"ת.
יארצייט:

תק"ח: רבי צבי הירש ב"ר נפתלי הירץ אשכנזי הלבשרטאם זצ"ל, בעל כוס הישועות.

תקל"ה: רבי יעקב ב"ר יהודה שיק זצ"ל, אב"ד שקלוב, בעל מורה צדק.

תקנ"ט: רבי ישראל יעקב בורלא זצ"ל, אב"ד בי-ם ובעל מקור ישראל.

תקפ"א: רבי אברהם ב"ר יחיאל דנציג זצ"ל, בעל חיי אדם, חכמת אדם, נשמת אדם, זכרו תורת משה ועוד.

תר"ח: רבי יצחק זעקל אריה לייב ב"ר מתתיהו וורמסר זצ"ל, הבעל שם ממיכלשטאט. בעל שארית יצחק ועוד ספרים שנשרפו בשריפה שכילתה את ביתו.

תרע"ז: רבי יצחק ב"ר שמואל מאלצאן זצ"ל, בעל שביתת השבת ועוד.

הכנה ליום הכיפורים

עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו.

(יומא פה: ושו"ע סימן תרו)

ויש לבקש סליחה גם מההורים, מבניו, מחמיו וחמותו ומאשתו. וכן האישה מבעלה. וכן מהשכנים ומהחברים שמצוי לפעמים פגיעה בממון או בשאר עניינים.

(אור לציון ח"ד פ"ט)

נשתדל להתבונן האם יש אדם שנגרם לו צער על ידינו ונפייסו, וכן אם יש בידינו חוב ממוני נזדרז להשיבו.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il